

XXI asyryň çalt ösýän ýagdaýynda maglumat şahsyýetleriň, guramalaryň we döwletleriň in güýçli serişdeleriniň birine öwrüldi. Okuw, söwda, saglygy goraýyş ýa-da tehnologiýa ýaly ugurlarda maglumat alyş-çalyşygy we peýdalanysy ösüşi we täzeligi öňe sürýär. Sanly asyryň döremegi bilen, dogry maglumatlara elýeterlilik we olaryň ähmiýeti artdy.

Internet, täzeçilik güýji hökmünde, maglumat elýeterliligini demokratiýalaşdyrdy. Onlaýn okuw platformalaryndan täzelenýän habar täzeliklerine çenli, dünýäniň dürli künjeklerindäki adamlar häzirki wagtda bilimiň baý hazynasyna ýetmek mümkinçiligine eýedirler. Emma bu elýeterlilik, meselem, nädogry maglumatlara duş gelmek we ygtybarly çeşmeleri saýlamak ýaly kynçylyklary hem döredýär.

Maglumat şahsyýetleri habarly kararlar kabul etmäge höweslendirýär. Mysal üçin, saglygy goraýyş pudagynda hassalar öz ýagdaýlary barada has gowy habarly bolup, lukman-hassa gatnaşyklaryny has hyzmatdaşlyga esaslandyryrlar.

Uly elýeterlilik bilen uly jogapkärçilik hem gelýär. Maglumaty nädip paýlaşýandygy we ony nädip kabul edýändigini etiki nukdaýnazardan ýola goýulmalydyr. Gizlinligi goramak, ýalňyş maglumatlardan gaça durmak we sanly sowatlylygy ösdürmek, maglumatlaryň jemgyýetçilik ösüşi üçin gurallar bolup galmagyny üpjün etmegiň aýrylmaz bölegidir. Döwletler, mugallymlar we tehnologiýa kompaniýalary bu işde möhüm rol oýnaýrlar.

Sanly ulgam diňe bir amatlylyk döretmän, eýsem, jemgyýetiň aragatnaşyk mümkinçiliklerini hem artdyrdy. Jemgyýetçilik torlarynyň üsti bilen adamlar biri-biri bilen habarlaşyp bilýär, pikir alyşýrlar, dostluk gatnaşyklaryny saklaýrlar. Bu bolsa, jemgyýetçilik gatnaşyklarynyň hem täze görnüşlerini kemala getirdi.

Ýöne sanly ulgamy ulanmagyň jogapkärçiligi hem bar. Munda maglumat howpsuzlygy, sanly medeniýet, internet ahlagy ýaly meseleler hem öňe çykýar. Şonuň üçin hem ýaş nesle sanly dünýädäki mümkinçiliklerden dogry peýdalanmagy öwretmek, olaryň bu ulgamda özlärini howpsuz duýmagy üçin çäreler görmek zerurdyr. Sanly ulgam häzirkizaman jemgyýetiniň ösüşinde örän möhüm orun eýeleýär. Ol bilimden başlap ykdysadyýete, dolandyryşdan başlap gündelik ýaşayşa çenli ähli ugurlara öz täsirini ýetirýär. Sanlylaşma bilen bilelikde, döredijilik, innowasiýa we täze pikirler üçin giň mümkinçilikler döreýär.

Aýna KIÇIÝEWA

Myrat Garryýew adyndaky Türkmenistanyň Döwlet lukmançylyk uniwersitetiniň mugallymy